



Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Зміївського районного суду Харківської області
21.11.2025

м. Харків, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» 21.11.2025 здійснено відвідування Зміївського районного суду Харківської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бохвалов Андрій Михайлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини – керівник групи НПМ;

Цвеліх Максим Павлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Романова Анастасія Євгеніївна, представник громадської організації.

Суд розташований за адресою: вулиця Адміністративна, будинок 6, місто Зміїв Чугуївського району Харківської області, 63404.

Голова суду – Овдієнко Володимир Володимирович, керівник апарату суду – Гаврилук Іннеса Володимирівна.

Візит здійснювався у присутності керівника апарату суду.

Об'єкт моніторингу є судом першої інстанції, розглядає справи, віднесені процесуальним законом до його підсудності: цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, передбачених процесуальними законами.

Суд розташований в двоповерховій будівлі. Внутрішні сходи, які ведуть з рівня тамбуру (вестибюля) на рівень першого поверху обладнано відповідною конструкцією (пандусом) для маломобільних груп населення. При вході розміщена табличка із найменуванням суду (фото 1 Додатку).

У вестибюлі суду розміщується пост співробітників Територіального управління Служби судової охорони Харківської області, що забезпечують пропускний режим та здійснюють реєстрацію відвідувачів суду, громадський порядок і захист усіх учасників судового процесу. В приміщенні судової охорони знаходиться медична аптечка для надання першої домедичної допомоги.

В вестибюльному приміщенні знаходяться місця для очікування та місце для складання процесуальних документів та заяв. В наявності інформаційні стенди, на яких розміщено графік прийому громадян, правила та обов'язки учасників судових процесів, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (фото 2, 3 Додатку).

На першому поверсі знаходяться: зала судових засідань, канцелярія суду, секретарі, помічники суддів, кабінет судді. На другому поверсі: дві зали судових засідань, кабінети суддів, архів.

Для розгляду кримінальних справ адаптовані всі 3 зали. Зали обладнано камерами відеоспостереження, що забезпечує можливість здійснення правосуддя в онлайн-режимі, також наявні металеві бокси для обвинувачених (підсудних), засуджених із органічного скла (фото № 4 Додатку).

До будівлі суду передбачений окремий заїзд, територію суду обладнано огороженою стоянкою для спеціального автотранспорту варті для посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених (фото № 5 Додатку).

В будівлі суду ведуться будівельні роботи з облаштування в підвальному приміщенні кімнати для конвою, камер для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених та спеціального санвузла для обвинувачених (підсудних), засуджених. На першому поверсі ведуться роботи з облаштування санітарно-гігієнічного приміщення (туалету) для осіб з інвалідність та маломобільних груп населення.

Найближче укриття знаходиться за 50 метрів від будівлі суду.

Під час відвідування обвинувачені (підсудні), засуджені в суді не перебували.

Попереднє відвідування суду групою НПМ не здійснювалося.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя.

1. Групою НПМ встановлено порушення пункту 6.1.8 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН «Інклюзивність») який передбачає, що усі приміщення загального користування (окрім технічних та технологічних) в громадських будівлях та спорудах повинні бути доступними для усіх верств населення, у тому числі для маломобільних груп населення. При розміщенні приміщень по висоті будівлі, крім сходів, необхідно передбачати пандуси, ліфти згідно з вимогами ДСТУ EN 81-70, піднімальні платформи, вертикальні підйомники згідно з вимогами ДСТУ EN 81-40, ДСТУ EN 81-41 або інші пристрої для переміщення. Доступ маломобільних груп населення до приміщень другого поверху суду обмежений через відсутність відповідної технічної можливості підйому та спуску або розумного пристосування (фото № 6 Додатку).

За повідомленням адміністрації суду, слухання справ, де залучені особи, які належать до маломобільних груп населення проводяться на першому поверсі.

2. У порушення вимог пункту 8.3.1, 8.3.4 ДБН «Інклюзивність» в приміщеннях суду відсутні тактильні інформаційні покажчики, зокрема зовнішня тактильна табличка, яка містить інформацію про назву об'єкта та години роботи, тактильна табличка, що позначає функціональне значення приміщення, яка містить на собі друковану текстову чи графічну інформацію у тактильному вигляді та дублюванням шрифтом Брайля.

Порушення права на захист від катувань осіб та гідні умови тримання.

3. Під час відвідування приміщень суду групою НПМ встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2 Державних будівельних норм В.2.2-26:2010 Будинки і споруди. Суди, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН «Суди») та пункту 10 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція з організації конвоювання) де визначено, що кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

Беручи до уваги вищевикладене, в будівлі суду, де розташовано три зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано дев'ять камер для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених. Натомість, в будівлі суду облаштовуються лише дві камери для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених, що порушує вимоги роздільного тримання (розміщення) чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Порушення права на професійну правничу допомогу.

4. У порушення вимог статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими, що унеможливорює реалізацію їх права на захист. За інформацією адміністрації суду спілкування адвокатів з обвинуваченими (підсудними), засудженими відбуваються в залах судових засідань або в камері для тримання утримуваних осіб, що може порушувати принцип конфіденційності зустрічей.

Вищезазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) ЄСПЛ констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному

порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права на життя.

5. Під час відвідування суду встановлено порушення вимог пункту 13 Інструкції з організації конвоювання, якою передбачено, що маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до залу судових засідань має бути цілком ізольований, конвоювання має здійснюватися закритими для сторонніх осіб коридорами і сходами або окремим ліфтом (при наявності).

Однак, в будівлі суду відсутній ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до залів судових засідань для розгляду кримінальних справ, у зв'язку з чим утримувані особи конвоюються відкритими для сторонніх осіб коридорами, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Територіальному управлінню Державній судовій адміністрації України у Харківській області:

1.1. Вжити дієвих заходів щодо запобігання та недопущення у подальшому порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

2. Зміївському районному суду Харківської області:

2.1. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до всіх приміщень суду та розглянути можливість облаштування будівлі суду тактильними інформаційними покажчиками;

2.2. Забезпечити наявність належної кількості камер для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених, виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;

2.3. Вжити дієвих заходів щодо облаштування в будівлі суду кімнати для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими;

2.4. Вжити дієвих заходів щодо забезпечення відповідної ізольованості маршруту конвоювання утримуваних осіб від камер до залів судових засідань для розгляду кримінальних справ.

До звіту додаються: фото отримані на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст Відділу

сприяння роботі регіональних представництв

Секретаріату Уповноваженого Верховної

Ради України з прав людини

 **Андрій БОХВАЛОВ**

Додатки до звіту

Фото 1



Фото 2



Фото 3



Фото 4



Фото 5



Фото 6

